

Tadeusz R. Żurowski, Jan Gurba

Sobień - Manasterzec, pow. Lesko

Informator Archeologiczny : badania 6, 226-227

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania prowadził mgr Ryszard Boguwolski
/ autor sprawozdania/ oraz mgr Andrzej
Kola. Finansowało Muzeum i Prezydium PRN
w Grudziądzu, Drugi sezon badań, Grodzisko
wczesnośredniowieczne/ X-XIII w./ i forty-
fikacja średniowieczna XIV wiek.

Po przeprowadzeniu w ubiegłym roku badań sondażowych zakwalifikowano ten obiekt do badań systematycznych.

Wytyczono wykop 3 x 12 m, dzieląc go na trzy odcinki badawcze / I - III/ o rozmiarach 3 x 4 m. Umiejscowiono go na wewnętrznym skłonie wału w południowej jego części. Po zdjęciu ziemi humusowej w działce I i częściowo II wystąpiła zakłócona okopami warstwa kulturowa datowana przez materiał ceramiczny na X - XIII wiek. W działce II została ona prawie całkowicie zniszczona przez nawarstwienia o miąższości ca 120 cm pochodzące z ruin po krzyżackiej fortyfikacji granicznej pobudowanej na tym grodzisku w I połowie XIV wieku. Warstwa wczesnośredniowieczna czytelna jest najlepiej w działce III zalegając bezpośrednio na głębokości 360 cm pod relikami średniowiecznej zabudowy.

Badania będą kontynuowane.

SOBIEŃ-MANASTERZEC, pow. Lesko

Konserwator Zabytków Archeologicznych
w Rzeszowie

Badania prowadzili mgr inż. arch. Tadeusz R.
Żurowski / autor sprawozdania/ i doc. dr Jan
Gurba. Finansował WKZ w Rzeszowie. Siódmy
sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne
i zamek średniowieczny.

Badania prowadzono w narożnej sali przyziemia i w piwnicy zamku oraz przy murze obwodowym na dziedzińcu po stronie północnej, na wschód od baszty w odległości od 16 do 20 m.

Wykop I. Odgruzowana sala ma kształt trapezu prostokątnego o narożnym boku ukośnym. Do ściany traktowej przylegają cztery pilastry kamienne obłożone cegłą gotycką. Pozostałe trzy ściany nie miały zapewne takich pilastrów. Górne partie muru traktowego po przełamaniu leżą powalone do połowy szerokości sali. Zaprawa nadal utrzymuje kamienne wątki w pierwotnym układzie obróconym o około sto siedemdziesiąt stopni. Murów tych nie rozbijano przy odgruzowaniu.

Pod salą przyziemia ukazała się piwnica sklepią kolebkowo z dwoma okienkami, przesklepionymi odcinkowo i zaopatrzonymi w zewnętrzne studzienki obmurowane. Sklepienia piwniczne spoczywają na murach o planie prostokątnym, które stoją w odległości 50-60 cm od wewnętrznego lica ścian. Mury zewnętrzne mają własny fundament. Czoła sklepienia, biegnącego równoległe do muru traktowego, dotykają muru piwnicznego, z którym nie są konstrukcyjnie inaczej związane. Takie rozwiązanie nie powoduje osłabienia całej konstrukcji. Mury piwniczne są zbudowane wyłącznie z kamienia, gdy w wątkach ścian zewnętrznych występują miejscami dodatki z cegły gotyckiej. Prawdopodobnie piwnica była zbudowana na przełomie XII/XIV wiek. Mury zewnętrzne zamku pochodzą z połowy w. XIV, a w górnych partiach widoczne są przeróbki z XV w. Piwnica dzięki powietrznej izolacji miała stałą temperaturę i mikroklimat sprzyjający przechowywaniu wina i produktów. W sali znaleziono półgrosz korony srebrny Władysława Jagiełły, liczne fragmenty ceramiki i kafi z XIV i XV w., szklany puchar z ozdobną stopką. Przeważająca część pomieszczenia piwnicznego była pusta. Dało się wykryć, że każda sala zamkowa ma własny poziom, co wynika z ulokowania zamku na skraju zbrocza góry.

Wykop II, pod obwodowym murem obronnym został założony dla kontroli wniosków z poprzednich sezonów. Podobnie jak na odcinku od 11-16 m na wschód od baszty, tak i w dalszym ciągu biegł mur zerwany na poziomie zamkowym z 1474 r. Głębiej zalegały warstwy kulturowe o miąższości 2 m o kilku poziomach warstw kulturowych, poprzedzielanych gruzem, polepą glinianą i znaczą ilością zabytków głównie ceramicznych od przełomu XI/XII w. Około 30 cm nad spągłem warstwy najstarszej znajdowała się wkopana stopa fundamentowa tego muru, który został zbudowany w XIII w. jako mur obronny. Wcześniej istniał gród otoczony często-kołem. Ceramika okresu grodziskowego wykazuje analogie do węgierskiej i różni się dalece od polskiej ceramiki z XIV i XV wieku. Na poziomie zaliczonym do XIV w. znaleziono sierp żelazny.

STARGARD

Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
P. P. PKZ Oddział w Szczecinie

Badania prowadził inż Ryszard Rogosz.
Finansował WKZ w Szczecinie. Drugi sezon badań. Podgrodzie wczesnośredniowieczne i miasto średniowieczne. Materiał zabytkowy IX - XVIII w.